



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Jacobi Alvarez de Paz Opera**

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

**Álvarez de Paz, Jacobo**

**Lvgdvni, 1611**

De prima imagine vitæ actiuæ, & contemplatiuæ. Cap. xiv.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Sapi. 2. 6.

ribus effrenatis. Undique illis offeruntur scandala, & scelerum materia, quæ vix à spiritualibus, & perfectis declinari valent. O quam sapissimè cadunt ut debiles, & cæci; ò quam frequenter ab extraneis peccata discunt quæ ignorabant? Malitiosi efficiuntur, impudici, & discolori suasionè, ac familiaritate delinquentium. Vicissim sibi parant laqueos, & mutua exhortatione loquuntur. Venite, fruamur bonis, quæ sunt ] & cætera. Sed vitam religiosam amplectentes, his omnibus periculis sunt admodum expediti. Non permittuntur illis occupationes, quæ vitam spirituales, quam sequuntur, interturbent; non occurrunt distorti fines, qui bona opera inficiant, non exempla prauorum, quæ malum persuadeant. Breuiter, inter bonos viuunt, & vitam habent in Deum tendentem, in perfectionem ordinatam, & quadam bonorum operum continuatione contextam.

Tandem in sæculo nullus ferè inter istas vitas ordo seruat, & pauci sunt admodum, qui ab vna ad aliam ordinatè conscendant, quia plurimi seculares, aut in actiua vita semper manet, aut infirmo, & non satis solido fundamento, orationis ædificatione incipiunt, aut animarum curam onusque suscipiunt. At in religione magnus est istarum trium vitarum ordo, ac dispositio; & qualibet illarum aliquid vitæ religiosæ tempus sibi vindicat, & tanquam proprium, ac sui studio consecratum exposcit. Quemadmodum enim in scientiarum scholis spatia temporum sunt inter disciplinas distributa, ita ut primi anni Grammaticæ, sequentes eloquentiæ, & deinde alij philosophiæ, alij iuris peritiæ, aut Theologiæ designentur. Et erraret ille, non sine magna iactura, qui aut ordinem disciplinarum inuertet, aut eodè tempore in omnium studium incurreret: Ita in schola religionis tempora sunt inter istas tres vitas distributa, ut quis ordinem tenens in earum adeptione, eundem tandem in vnaquaque perfectus. Et sicut non omnia reipublicæ munera omnibus congruunt, sed hæc nobilibus, & viris illustribus, illa communibus ciuibus, alia verò plebi conueniant, & infimæ multitudinis in religione non omnes religiosi tres prædictas vitas arripiunt, sed quidam actiuam, alij contemplatiuam: alij ex vtraque militam profitentur. Actiua vita propria est nouitiorum, & eorum fratrum, qui vacant obsequiis temporalibus. Contemplatiua est, non solum illorum, qui in solitudinibus commorantur, sed & eorum, qui scientias religioso statui congruas addiscunt, ut ad proximos iuandos efficiantur idonei. Milita est, prælatorum, atque eorum, qui iam ad sacerdotalem gradum euecti, in proximorum salutem incumbunt. Quemadmodum enim in collegio Christi fuere diaconi, qui post eius ascensum in cælum, temporalia curabant, & discipuli, qui doctrinam de cælo allatam percipiebant: & Apostoli, quorum munus erat, doctrinam (qua iam erant imbuti) seminare, & gentes in Dei cultum, & cognitionem adducere: sic in religionibus, quæ nihil aliud sunt nisi Christi collegia, ab ipso instituta, & per aliquos insignes seruos fundata, & gubernata; tria ista inueniuntur hominum genera: quorum primum actiuæ vitæ; secundum verò contemplatiuæ; tertium autem vitæ mixtæ leges obseruat. Ista ergo vitæ sub spirituali atque studiosa vita comprehensæ videntur in cætu religiosorum demigrasse, atque ibi domicilium pacatum inuenisse. Quia igitur vniuersæ actiones religiosæ his tribus vitis continentur, necessarium est earum vitarum naturam, finem, & actus explicare: ut quisque religiosus sciat suo muneri satisfacere, & modo viuendi sibi proprio operam dare. Sed antequam tractationem istam exquisitiùs aggrediamur, libet ha-

rum trium vitarum imagines à Domino in Scripturis sanctis delineatas, breuiter declarare, ut ex typo veritatem, ex umbra substantiam, atque ex imagine, instituti nostri pulchritudinem agnoscamus.

De prima imagine vitæ actiuæ, & contemplatiuæ.

CAPVT XIII.

**R**EX, pulcherrimam virginem, quam duxit uxorem, impensè amans, aut filium, quem genuit, tenerrimè diligens, & omnibus amore suum testatum esse volens,

iubet eius imaginem in præcipuo loco aulae regiae depingi, quo vniuersis ingredientibus pateat, se illius amore teneri, nimisque cupere summis honoribus cumulari. Hanc idololatriæ causam fuisse Sapientiæ liber manifestè testatur. Acerbo enim luctu (ait) dolens pater, citò sibi rapti filij fecit imaginem, & illum, qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cepit. ] O magna generis humani calamitas! amoris signa transtulit in incantata peccati, & quod primò charitati seruiebat, fecit, ut tæta Dei iniuriæ deseruiret. Sed satis sit nobis hunc esse hominum morem, internum mentis amorè imaginibus eorum, quos amat, ostendere, & quod intus in corde latet, his externis insignibus demonstrare. Sic ergo Dominus quanto amore istas tres vitas spirituales complectatur, hac ratione nobis manifestare decreuit, eas in editissimo loco Ecclesiæ suæ, hoc est, in Scriptura sancta, non semel, sed sæpe depingens, ut omnes hanc regiam aulam ingredientibus, & egredientibus, passim eas ipso valde formosas viderent, quas omnium Dominus diligit, illasque sibi amore coniungere & obsequiis nitantur copulare. Has ergo imagines contemplantur nunc, & ipsarum pulchritudine interiores animæ sensus oblectemus. Et sanè duas primas vitam actiuam, & contemplatiuam, tanquam sorores, charissimas, & in vita mixta insolubili nexu copulatas, vna semper litera sacra præsignant. Ipsarum fere imagines, quatuor paria feminarum, quæ suis moribus, operibus, votis, harum vitarum naturas, & actiones expresserunt.

Primum par est duarum filiarum Saul, quas ex Achinoam uxore suscepit. Et nomina (inquit Scriptura) duarum filiarum eius (scilicet Saul) nomen primogenitæ Merob, & nomen minoris Michol. Has duas sorores vitam actiuam, & contemplatiuam expressisse, Magnus Gregorius his verbis explicuit. Si quis autem velit per primogenitam filiã, contemplatiuam vitam; per minorem, actiuam potest accipere. Et tunc quidem Merob de multitudine dicitur, quia multitudinis turbas deserit, & ad rariorem numerum, in contemplatione, perfectorum venit. Non ergo multitudo, sed de multitudine esse dicitur, ut non hi, cum quibus est, sed vnde venerat agnoscat. Michol verò ex omnibus dicitur, ut in actiua vita, vniuersalis vita sanctæ Ecclesiæ designetur. In actiua etenim vita etiam illi sunt prius, qui postea ad contemplatiuam secretum transeunt: sed in contemplatiua remotione exterioris vitæ solitudine grauati non sunt. Illa ergo de multitudine; ista verò de omnibus dici potest, quia actiua vita omnes continet, cõtemplatiua omnium conspectum declinat, ut se conspectu mentis cœlestibus iungat.]

Oculos igitur primò in has imagines intenda-

mus,

Sap. 14.  
15.

1. Reg. 14.  
49.

Greg. lib.  
1. in 1. Reg.  
ad c. 14.  
non longe à fine.

Beda in  
ea. pos. non  
Hebraeor.

1. Reg. 18.  
28. & 28.

ibidē 27.

1. Reg.  
19. 13.

1. Reg. 21.  
44.  
2. Reg. 3.  
13. 14.  
15.

2. Reg. 6.  
20.

2. Reg.  
21. 9.

mus, & statim ex eis, vita actiua & contemplatiua proprietates eliciemus. Itē fœminæ sorores sūt, filie regis sūt, quas Achinoā vxor sibi genuit. Maior scilicet Merob, de multitudine exponitur, & minor, nēpe Michol (vt ait Beda) aqua omnis interpretatur, illa Dauidi promissa est, sed numquā data, hæc primū quidem promittitur, deinde conceditur. Michol Dauidem exoptat, eum ante inīum cōiugium amat, & post cōiugium celebratū in amore perseuerat. Nam dilexit Dauid (inquit Scriptura) Michol filia Saul altera. ] Et postea: Dedit itaque Saul ei, nimirum Dauidi, Michol filia suam, vxorem, Michol autē filia Saul diligebat eum. ] Dauid verō huic sponsæ suæ amori gratus existens, eam non gratis accipit, non centum præputiis incircumcisorum comparat, quæ sibi fuerunt à socero postulara, sed pretium auget & adiungit eam sibi ducentis præputiis Philistinorum. Et percussit ex Philistiim (ait) ducentos viros, & attulit eorum præputia & annumerauit ea regi, vt esset gener eius. Hæc sponsa est, quæ Dauidem sponsum suū posito super lectulū simulachro morti eripit, & depositum per fenestram abire cōcedit. Hæc est, quam Saul post multos annos à proprio viro separat, & viro alteri tradit, scilicet, Phalti filio Laïs, qui erat de Gallim: à quo tādē Dauid eam, non ferro, sed precibus, puram & illibatam recuperat. Et vt sæculi instabilitatem videamus, hæc tandem est, quæ Dauidem sibi dilectum irridet, atque subsannat, dicens illi: Quam gloriosus fuit hodie rex Israël, discooperiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est, quasi nudetur vnus de scurris. ] Huius autem irrisiōnis grauissimas pœnas exsoluit. Nam & malo sterilitatis multatur, quia non est ei natus filius vsque in diem mortis suæ, & quinque filios fororis suæ, quos, vt ignominia sterilitatis leuaret, ipsa adoptauerat, atque nutrierat, suis oculis conspexit occisos. Nam cum duobus filiis Respha, quos peperit Sauli, Armoni, & Miphiboseth, ceciderunt in diebus messis primis incipiente messione hordei.

Comminuimus testam, accipiamus & nucleum, narrauimus historiam, audiamus mysterium. Duæ vitæ, actiua & contemplatiua, quas prædictæ fœminæ filia Saulis representant, sorores sunt, quia ab eisdem parentibus genitæ, quia moribus similes, quia operibus, & voluntate concordant. Vnum patrem, & vnā matrem agnoscunt, quia à Deo inspiratæ, & à bona voluntate spiritū gratiæ fecundatæ generantur. Similes sunt, quoniam idem habent principium, scilicet diuinum præsidium, in eundem tendunt finem, nam in vitam æternam diriguntur. Idem quodammodo opus exercent, quia altera operando, altera contemplando, non aliud quàm Deo placere, & obsequi student. Magna pollent operum, voluntatūque concordia, quoniam mutuo se iuuant: Contemplatiua actiuam dirigit, & actiua contemplatiuam accendit. Ista vitam humanam conseruat, illa vitam spiritualis meritum, atque feruorem: Nam sine bonis operibus humana vita in ferinam & bestialem vertitur, & sine contemplatione futurorum spiritualis vita in mundanam, & carnalem commutatur. Illa facit, si decepta non est, vt actiui contemplatiuos honorent, ista efficit, si non est illusa, vt contemplatiui actiuos suspiciant. Quarum idem est pater, eadem est mater, quarum tanta est similitudo, tanta conspiratio, atque consensus, non dubium, quin merito sorores vocentur. Filia quoque regis sunt, siue quia Deum regem regum patrē appellant, siue quia cultores suos in hac vita super cordis affectus regnare faciūt, & in futura regalibus fertis cōtonant, siue quia regio, & planē cælestes

A filios parturiunt. Nam illa (vt inquit Gregorius) parit multitudinem bonorum operum: Ista verò inter-  
norum pulchritudinem gaudiorum.

Contemplatiua in Merob maiore, actiua in Michol minore sorore signatur. Merob enim, de multitudine dicitur, & vita cōtemplatiua de multitudine, ac turba hominum extracta est, quia, vt Deo vacet, turbas populorū declinat. Et Michol, omnis aqua exponitur, eò quod actiua vita Deo placere cupiens omnium bonarum actionum labores, & curas exoptat. Contemplatiua vita maior est, non solum ætate, sed etiam præstantia, & dignitate. Maior quidem est ætate: quoniam prius cepit, & cor humanū suis operationibus occupauit. Primus enim parēs in humane conditionis exordio ante præcepti transgressionem, Deum contemplatus est, & in consideratione diuinorum mysteriorū extasim passus; post transgressum verò præceptum, laborare cepit, atque in pœnam commissi delicti hanc vocem audiuit. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. ] Est etiam dignitate præstantior, quoniam, & Deo propinquior est, & nobilioribus insitit actionibus. Optime enim dixit Hieronymus: Sed tamen quantum superexcellat serenitas tranquille vitæ, turbulentiæ secularis cōuersationis, nouit qui hanc expertus est, & dominicum iudicium in Euāgelio inter duas mulieres cernit, ad Martham dicens: Martha, Martha sollicita es, & turbaris erga plurima, Maria optimam partē elegit, quæ non auferetur ab ea. ] Et Beatus Dauid solū hoc necessarium homini esse definiens, Deo iugiter adherere desiderat, dicens: Mihi autem adherere Deo bonum est, ponere in Domino Deo spem meam. ] Et alibi: Vnam petij à Domino, ] &c. Vna ergo, & sola est Theorica, id est, cōtemplatio Dei, cui meritò omnia iustificationum merita, vniuersa virtutum studia postponuntur. Actiua etenim vita cum corpore deficit: Contemplatiua autem vita, hic incipitur, vt in cælesti patria perficiatur, quia amoris ignis, qui hic ardere inchoat, cum ipsum, quæ amat viderit, in amore eius amplius ignescit. ] Iure itaque optimo contemplatiua vita in Merob filia Saul maiore signatur, quæ omnibus modis maior est, siue tempus consideres, siue opus animaduertas, siue tranquillitatem, sanitatēque respicias.

D Merob maior promissa est, & non data, Michol verò minor, & oblata, & à Dauide in vxorem accepta. Et similiter nobis, qui curam aliorū suscepimus (quod non sine magno ætate scribo) aut defectibus nostris exigētibz (quod frequētius est) aut Deo propter aliorum bonū ita disponente, perfectio cōtemplationis denegatur, & actionis molestia, ac labor ingeritur. Quod Gregorius explicare nō omisit. Quæ profectū (id est Merob, inquit) in cōiugium Dauid dare promisit, sed ei minorem dedit, quia nonnulli cōtemplatiuæ vitæ pulchritudinē diligūt, ad cuius amplexus accedere nequaquā permittitur. Quia enim regēdi fidelibus gregibus foris necessarij sunt, summus rex sic ordinat, vt Michol minorem accipiat, & Merob maiorem numquam comprehendant. ] Promissa est nobis cōtemplatiua vita, quia eam instituti nostri partem esse cognoscimus, neque ad rem inaccessā aut impossibīlē vocati sumus, aliquos eius paruulos haustus accepimus, sed numquā ad satietatē ista aqua bibitur, nūquā in spōsam hæc pulchra virgo cōceditur. O quoties incipio, & non perficio, video, & nō amplector, curro, & nō apprehēdo, o quoties volo, & fortassis omnia ad nuptias parata sunt, sed, aut necessitatibus corporis, aut proximorū profectibus interpellor: O quoties dico, lectulus noster floridus, & respōdetur mihi. Ego flos cāpi & lilium

E

Greg. lib.  
5. in 1.  
Reg. ad c.  
14.

Gen. 3. 1  
9.

Hier. in  
Thren. c.  
3. illud.  
Bonum est  
viro, &c.  
Luc. 10.  
41.

Psal. 72.  
28.  
Psal. 26.  
4.

Greg. lib.  
5. in 1.  
Reg. ad c.  
14.

Cant. 10.  
17.  
Cant. 2.  
1.

14.

Reg. 14.

lib.  
1. Reg.  
c. 14.  
lon-  
sine.

Cant. 1.7.

Bern. ser.  
41. in cõt.Iob. 20.  
18.Ipsa 3.  
10.Sapient. 10.  
9.Iob. 28.  
28.Ezech. 9.  
4.

conuallium : ostendo lectum, & vocor ad campum, ad laborem prouocor, ad externam bonorum operum sollicitudinem ire compellor. O quotis ardeter inquiri, vbi dilectus pascat, vbi cubet in meridie, ne vagari incipiam post greges fodalium suorũ, ] & non huius, quod optabam notitiam, sed murenulas aureas vermiculatas argento, id est, nitore eloquij, quo alios docere possim, accipio. Vide (inquit Bernardus) quomodo illa, scilicet sponsa, aliud cupit, & aliud accipit, & nitenti ad contemplationis quiete, labor prædicationis imponitur, & sitienti spõsi presentiam, filiorum sponsi pariendoram, alendorumque sollicitudo iniungitur. ] In nobis voluntas Dei fiat, Domini beneplacitũ impleatur. Michol, id est, vitam actiuam in spõsam accipiamus, laboribus, & curis aliorum collum supponamus, & interim Merob, id est, vitam cõtemplatiuam, aut cursum amplectamur, aut desiderijs, & gemitibus postulemus. Certi tamẽ sumus, quod si Saul promissis nõ stetit, & filiam maiorem, quam Dauidi pollicitus erat, denegauit: sed Dominus, qui fidelis est, licet tranquillitatem contemplationis differat, non tamen in perpetuum submouebit.

Vita ergo actiua est, quæ nobis primum copulatur, & in spirituale coniugium offertur. Hęc nos ante ingressum religionis amauit, quia orationis rudes, & rerum spiritualium imperitos, tantũ bonorũ operum aliquali cognitione, & desiderio, ad statũ religiosum arripiendum allexit. Et post religionis ingressum, etiam in amore persisit, quonia nos sibi operatione iunctos tenet, & licet optantes, & nitentes a suis laboribus discedere, non permittit. Cui profecto vicem amoris repẽdimus: neque enim sola præceptorum, & regularum custodia, quæ a Domino fuit nobis iniuncta, sed aliorum bonorũ operum minimẽ debitorũ, exercitatione, eius perseuerantiam conamur emere, & perfectionem comparare. Nam sicut malus, iniustitias inuentionibus peccatorum ad fastigium malitiæ peruenit, vt mala sine fine sustineat, secundum illud Iob: Iuxta multitudinem adinventionum suarum, sic sustinebit: Ita iustus in iustis inuentionibus bonorum operum, ad bonæ vitæ perfectionem ascendit, vt cumularissimum præmium accipiat, & (vt est apud Isaiam) fructum adinventionum suarum comedat. ] Huius vitæ beneficio a morte æterna liberamur, nam ille hanc mortem effugit, qui bonorum operum exercitijs incumbit. Sapientia namque hos, qui se obseruant a doloribus, id est, a peccatis, liberauit. Quæ sapientia, nihil aliud profecto est, nisi peccatorũ declinatio, & bonorum operum confectio: dicere Spiritu Dei: Ecce timor Domini, ipsa est sapientia, & recedere a malo intelligentia.

Sed quid erit, quodd ficto per hanc nostram spõsam simulachro, & super lectulum posito, mortem effugimus, nisi quodd paulatim in cubili cordis iteratione bonorum operum veri Dauidis, scilicet Christi, ducis nostri imaginem fingit, quæ a insigniti, eius membra agnoscimur, dono charitatis capiti vnita, ne cum membris aridis, & putridis pereamus? Hoc sanẽ simulachrum non est ab illo signo diuersum, quod Dominus præcipit in frontibus iustorum inscribi. Signa Thau (inquit per Ezechielem) super frontes virorum gentium, & dolentium super cunctis abominationibus, quæ fiunt in medio eius. ] Qui namque sunt isti gementes, & dolentes nisi actiui, qui piẽ gemunt sub onere bonæ actionis, & dolent super minimis defectibus, quos inter bona etiam opera vitare non possunt? Isti autem Thau, hoc est, cruce Christi, & imitatione laborũ eius

A signati sunt, ne in postremo die æterna morte feriatur. Vita ergo actiua est, quæ Christi imagine per imitationem cordibus nostris impressa, morte nos eximit, quam hostes humani generis inferre decreuerant, si dormientes, aut oscitantes, & bonæ actionis vacuos inuenissent.

Aliquando verò contingit, vt vitæ actiue actio inuidorum opera a iusto tollatur. Solent enim isti, quem viderint in via Dei prosperẽ currere, ita obmurmurationibus impetere, & perfectionibus affligere, vt rationi consonum ducat se subducere, vxorem ad tempus deserere, & a bono opere consueto cessare. Illudque Dauidis vsurpat: Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator aduersum me, obmutui, & humiliatus sum, & filii a bonis, & dolor meus renouatus est. ] Quia dum mali eum persequuntur, non solum in patientia, & tranquillitate se continet, verum etiam, ministerium prædicationis deserens, & bona opera, quibus proximis iuuabat omittens, ori suo silentium imponit. Tunc dolor intus renouatur, quia anima conspicit se a bonis actionibus impediri, & incalescente corde igne charitatis, & zelo honoris diuini precibus ardentem fulsis, hostes fugat, ora obloquium obturat, tempestatem sedat, & ad vitam in sancta actione positam iterum redire festinat. Et illam Domini laudationem in seipso experitur: Non enim delectaris in perditionibus nostris, quia post tempestatem, tranquillum facis, & post lachrymationem & fletum exultationem infundis. ] Hoc est vxorem alteri datam repetere, & fidelem confortem, quæ vitam animæ antea seruauerat, recuperare.

Si verò vita ista bonis operibus insolescat, & Dauidem subsilentem coram Domino, & saltatem irideat, hoc est, si humiles, qui nunc summa petunt, nunc ad ima redeunt; iam scilicet diuina contemplantur, iam ad fratrum necessitates subleuandas deiciuntur, spernat, quia rectitudinem, sine qua non potest subsistere, imprudenter relinquit, ingens profecto supplicium est perlatura. Nam & filiorum generatione priuabitur, quos non verbum nudum, sed oratione, & humilitate vestium, in lucem emittit. Et, si vitæ contemplatiue filijs, hoc est, sanctis cogitationibus tristem voluerit solitudinem consolari, illas euectigid mortuas reperiet, quoniam istæ sine cordis humilitate non prodeunt, aut statim in diebus messis primis, atque in ipso sui cõceptus initio, cum filiis concubina, nimium cum ineptis cogitationibus euanescent. Vita ergo hæc, aut potius cultor vitæ, semper intra metas se humilitatis continet, si cupit incepta viuendi ratione proficere, & bonæ actionis fructum conseruare.

Ecce primam imaginem vitæ actiue, & contemplatiue, quæ primo loco explicanda fuit, quia vitas istas tyrunculas, & incipientes representant. Merob enim tantum exprimit vitam a multitudine separatam, nõdum tamen constat, quanto profectu a multitudine separaretur. Et si totus eius profectus in hoc positus est, non vt sciatur, sed vt opere exerceatur, parua est, quæ iustus, non nisi per trãitum fruuntur, quia nec dum sibi in sponsam cõceditur. Michol autem denotat vitam multis actionibus occupatã, sed compertum non est, quanto feruore, & quanta intentionis puritate in bonis operibus occupetur. Nõ est quidem magna, quæ impiorum detractiones timeat, & persecutionibus impetita cedit. Nam (vt inquit Gregorius) hoc habent iusti proprium, vt in dolore positi tribulationis suæ, curam nõ deserant utilitatis alienæ, & cum de se aduersa patientes dolerent, alijs necessaria docetes prouident, & quali percussis

Psal. 34.  
2. & 8.Iobi. 3.  
12.Greg. 3.  
mor. cap.  
121.

quidam

quidam magni medici egrotant. Ipsi tolerant scissuras vulneris, & aliis proferunt medicamenta sanitatis. Non est magna, quae saltantes coram Domino, hoc est, contemplatiuos, ridet, & humiles superba contemnit, quoniam nondum sciuit, se humilitate, orationeque iuuari, vt bona actione in Ecclesia fructificet. Nōdūm sciuit, quia Dominus messis vult rogarī, vt mittat operarios in messem suā, & quia Maria Martham adiuvat, quā (vt ait Richardus Victorinus) diuinum adiutorium illi implorat, quia frustra laborē impenderet, plāteret, atque rigaret, nisi Deus incrementum daret. Itas ergo paruulas, & incipientes principio depinximus, vt à primordiis earum, ad maiorem perfectionem pedetentim procedamus.

De secunda imagine vitæ actiuae, & contemplatiuae.

CAPVT XV.

**S**ECUNDAM igitur harum vitarum imaginem consideremus, & si forte in ea antiquulum adoleuerint, non parum utilitatis nobis accedet. Altera ergo imago ex duabus vxoribus Elcanæ conficitur. Habuit enim duas vxores, nomen vni Anna, & nomen secundæ Phenēna. Elcana, religiosum, animas Domino generantem, & verbum Euangelij administrantem significat: qui satis stultus erit, si Annam non diligit, & soli Phenennæ filios concipienti iungatur. Anna typus est vitæ contemplatiuæ. Phenenna verò imago vitæ actiuae. In quam sententiā Dionysius Richelius: Quidam per duas vxores vitam actiuam, & cōtemplatiuam intelligunt. Estque necesse in primis assumere vitam actiuam, exercendo se in actibus virtutum moralium, in luctu, & labore pœnitentiæ salutaris, in exterioribus misericordiæ operibus, & ita per vitam istam, tanquam per ianuam ad vitam ingredi contemplatiuam. Et nomina ipsa hoc mysterium præferunt. Nam Anna, quæ (vt ait Beda venerabilis) gratia, vel respondens, vel donās, interpretatur, quid aptius exprimeret, quam vitam in cōtemplatione positam? Hæc enim tota gratiosa, & pulchra est, atque vt quotidie pulchrior sit, Domino loquenti respondet, & tota illi absque timore se donat. Nequaquam ab spōso vocata, ait: Expoliam me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Neque excusationes non surgendi præterdit, sed statim sine mora pessulum ostij sui aperit dilecto suo, vt eius vestigia imitando, sequatur, & nihil sibi reseruādo, omnia quæ habet, cogitationes, affectus, opera, ei, quæ diligit, magna volūate committat. Phenenna verò, quæ (vt idem sanctus Doctor ait) conuersa, sed cōuersio dicitur, quid commodius, quam vitam actiuam representabit, cuius opus est, mentem à vitis, & peccatis auellere, & ad Dominū ministerio virtutum, & bonorum operum reuocare? Egregie enim Bernardus, spirituales vitam describens, sic ait, Prudenter proinde, fratres, & non ad insipientiam nobis, spirituales elegimus vitam, castitati scilicet corpus, & seruituti subicere, & Deum, qui spiritus est, adorare in spiritu, & veritate. Vt ex his verbis nos, vitæ actiuae tribuamus subiectionem sensualitatis id est, morum cōuersionem, & cōtemplatiuæ Dei adorationē assignari discamus. Proprietates quoque, & actiones vtriusque sceminae hoc, quod asserimus, magis declarant. Nam fuerūt Phenenna filij (inquit Scriptura) Annæ autem nō erant liberi. Sic cōtemplatiua vita hominum conspectum

**A** fugiens, & tota Deo inharere contendens, sterilis, minusque fructuosa imperita multitudini apparet: Actiua verò, dū vniuersis se offert, & in proximorum vsum, vtilitateque laborat, vtilior, & fecundior iudicatur. Nec mirum est, si homines ista iudicēt, vident enim contemplatiuos amare silentium, amplecti solitudinem, fugere turbas, vitare pia etiā opera misericordiæ, & charitatis. Considerant autem actiuos verba exhortatoria profudere, ciuitates incolere, turbas populorū frequentare, & pietatis, ac charitatis operibus distineri, quibus animarū salus perficitur. Cū verò homines videant in facie, hoc est, exteriora considerent, Deus autem solus intuetur cor, inde est, quod istos fecundos, & Ecclesiæ profucuos putent, illos verò infecundos, & minus proximis fructuosos existiment.

**B** Quid moror? De illis mulieribus scriptum est, Affligebat quoque eā, scilicet Annam, amula eius, nempe Phenenna, & vehementer angebat, in tantum, vt exprobraret, quod Dominus conclusisset vuluam eius. Et similiter (vt inquit Dionysius) quidam actiui, contemplatiuis tanquā otiosis, & inutilibus obloqui solent. Sed ineptè satis Phenenna se iactat, & tanquā multorum filiorum mater de fecunditate gloriatur. Imò ineptissimè Annam contemnit, quasi filios minimè generatam. Quia veniet tempus, & non longè est, cū hæc sterilis filij generabit, qui omnes Phenennæ filios, tum virtutis merito superet, tum dignitatis gloria præcellat. Denique sterilis peperit plurimos, hoc est, vnum (vt exponit Euthymius) qui plurimis præstitit, & quæ multos habebat filios, infumata est. Sic non minus ineptè actiui, aliquando contemplatiuis insultant, eosque despiciunt quasi inutiles, & minus sanctæ Ecclesiæ fructuosos. Hæc sanè magna cecitas est, dæmonis fraudibus plena, ad pacem religiosorum turbendam, & vinculum dilectionis rumpendum. Non sola actiua vita filios spirituales generat, non hæc sola est Ecclesiæ proficua, imò sæpe actiua videtur parere, & proximos ad bonam frugem cōuertere, sed re vera cōtemplatiua est, quæ peperit, & animas à peccatis liberauit, & in Dei amicitia euexit. Hæc enim spiritualium filiorum generatio, nō tam à verbis, quam à gemitibus, non tam ab eloquentiā, quam ab oratione dependet. Vnde Paulus Colossensibus scribens, ait: Orationi instate, vigilātes in ea in gratiarum actione. Orantes simul, & pro nobis, vt Deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi. Contemplatiua autem vita est, quæ gemit, quæ orat, quæ ostium apertum, hoc est, corda audientium mollia, ad recipiendum verbum Dei (sic quippe interpretatur Chrysostronus) à Domino impetrat. Hæc igitur haud quaquā est sterilis, sed primo loco filios generat spirituales.

**C** Non dubium, quin puris actiuis, qui multum laborant, & nihil orant, qui multum loquuntur, & nihil cum affectu considerant; in die postremo illud eueniet quod pernici aui astuta succedit, de qua hæc scribit Ambrosius. Perdicem astuta, quæ aliena oua diripiat, hoc est, perdicis alterius, & corpore foucat suo, sed fraudis suæ fructum habere non posse, quia cū eduxerit pullos suos, amittit eos, quia vbi vocē ei⁹ audierint, quæ oua generauit, relicta ea, ad illā naturali quodā munere, & amore cōferūt quam verā sibi matrem ouorū generatione cognouerint: significantes hanc nutritis fungi officio, illā parētis. Sic itaque incalsū proprios fudit labores, ac fraudis suæ pretio mulctatur. Vnde Hieremias ait: Clamauit perdidit, & cōgregauit, quæ nō peperit, id est, oua cōgregauit, & clamauit quasi ouās suæ fraudis affectu Sed

1. Mc. 10.  
2.  
Richard. in  
cant. c. 8.

1. Reg. 1.  
2.

Dionys. in  
1. Reg. in  
c. 1. ad 2.

Beda in  
expos. in  
Hebr.

Cant. 5.

Beda ibi  
dem.

Bern. ser.  
de septem  
spiritibus.

1. Reg. 1.  
2.

Dionys.  
ibidem.

1. Reg. 2.  
3.

Coloss. 4.  
2.

Chryf. hō  
10. ad  
Coloss.

Amb. 6.  
hebram.  
c. 5.

Hier. 17.  
11.